

Otázka: Raná renesance v Itálii

Předmět: Dějiny umění

Přidal(a): johnyone

RANÁ RENESANCE V ITÁLII

- Vznikla v 15.stol., v 16.stol. se rozšířila do celé Evropy

1. ZNOVU ZROZENÍ ANTICKÉHO UMĚNÍ
2. HISTORICKÉ OBDOBÍ
3. SLOH ITALSKÉHO UMĚNÍ 15.STOL. A 16.STOL.

HUMANISMUS

- Nezabývá se náboženstvím, ale člověkem a jeho pozemským životem
- Základem je víra ve schopnosti člověka
- Je zaměřen na vědu, umírání, přírodu a člověka
- Průkopníci (literáti) D. ALIGHIERI, F. PETRARCA, G. BOCCACCI

HISTORICKÝ VÝVOJ ITÁLIE

- V 15.stol. byla Itálie roztříštěna na mnoho států a státeků
- Ty spolu vzájemně soupeřily

Nejvýznamnější se postupně staly:

FLORENCIE

- Kolébka renesance vládnul zde mocný rod MEDICEJSKÝCH

BENÁTSKÁ REPUBLIKA

- Bohatství získala díky zámořskému obchodu

VÉVODSTVÍ MILÁNSKÉ

- Rod Sforzů

VATIKÁN

Znaky renesančního umění:

- Kládí důraz na člověka, lidský kulturu a pozemský život
- Umění se vrací k antické kultuře
- Umění se začínají i vědecké poznatky (matematika-perspektiva, anatomie-zvládnutí figury)
- Realismus - snaha o reálné zachycení člověka a přírody
- Nové náměty - přibývají scény ze všedního života
- Renesance se snaží o harmonii, soulad, rovnováhu a vyváženost proporcí ve všech uměleckých oborech

PERIODIZACE

- TRECENTO- 14.stol. počátky renesance ve Florencii
- QVATROCENTO- 15.stol. raná renesance
- QVINTOCENTO- 1 500-1 520 vrcholná renesance
- MANÝRISMUS- 1 520-1 590 pozdní renesance

Architektura

RANÁ RENESANCE

- druhy A přejala z gotiky - SAKRÁLNÍ -kostely a SVĚTSKÉ - domy
- Hrady jsou nahrazeny pohodlnějšími zámky, jejich součástí byly zahrady, fontány, sochy...

Nové prvky v A:

- Stavby jsou horizontální
- Mají působit dojmem rovnováhy a harmonie
- Uplatňuje se lidské měřítko
- Ve výzdobě se opakují stejné prvky
- Hodně prosvětlený prostor

Konstruktivní prostředky

- Sloupy, pilíře
- Kupole (valená klenba)
- Ozdoby- RUSTIKY- hrubě opracované kamenné kvádry, vystupují z povrchu staveb
- SGRAFITA- dvoubarevná omítka (většinou černá a bílá)
- Vyškrabované ornamenty typické je psaníčko
- Domy zdobí falešný štít - ARKÁDY
- Zastřešený prostor vzdušný, nesený sloupy
- Materiál - kámen, cihly, různobarevný mramor

Filippo Brunelleschi 1377-1446

- Architekt, teoretik, zlatník a sochař

- Studoval v Římě antické památky
- Působil ve Florencii

Dílo:

KUPOLE FLORENSKÉHO DÓMU

- Osmiboká, dvouplášťová, ø42m
- Stavěná bez vnějšího lešení

NALEZINEC NEVIŇÁTEK

- Sirotčinec
- Arkádový dvůr

KOSTEL SAN LORENZO

- Trojlodní bazilika
- Pro rodinu Medici

PALÁC PITTI

- Největší palác ve Florencii

Leone Battista Alberti 1404-1472

- Ovlivnila ho římská architektura
- Stavby monumentální, masivní a zdobené

Dílo:

PALÁC RUCCELAI

- Ve Florencii, třípatrový

KOSTEL SANTA MARIA NOVELA

- Ve Florencii
- Nové řešení štítu – voluty – používali se v renesanci a baroku

KOSTEL SAN ANDREA

- V Mantově
- Připomíná baroko

Sochařství

- Navazuje na gotické sochařství
- Přetrvává gotická výzdoba kostelů, oltářní sochy, náhrobky

Renesance přidala:

- VOLNOU SOCHO A SOUSOŠÍ
- Dávaly se do parků a zahrad, do interiéru, na náměstí, ke kašně ...

Náměty:

1. NÁBOŽENSKÉ (Ježíš, Mojžíš, sv. Jiří...)

2. MYTOLOGICKÉ (Venuše, Marz, ...)

ROZVÍJÍ SE SOCHAŘSKÁ PODOBIZNA

- Hlava
- Busta
- Celá postava
- Jezdecký pomník

TECHNIKY

- Kamenosochařství (mramor)
- Kovolijectví (bronz)
- Terakota s glazurou (pálená hlína s barevnou glazurou)

NÁMĚTY

- Realistické zobrazení lidských těl v přirozených proporcích, postojích a pohybech
- Vzorem byla antika

Lorenzo Ghiberti 1378-1455

- Významný sochař, působil ve Florencii
- Zvítězil v soutěži na SEVERNÍ DVEŘE florentského baptisteria - zobrazil zde náměty z NOVÉHO ZÁKONA (bronzové reliéfy)
- Poté dělal i VÝHODNÍ DVEŘE, byli ještě populárnější
- Náměty ze STARÉHO ZÁKONA
- Přezdívkou RAJSKÁ BRÁNA
- Bronzové reliéfy 80x80cm, původně pozlacené
- Dosáhl téměř 3D - postavy vepředu nejplastičtější, 2. Plán - méně výrazný pozadí velmi

jemné

- Kolem dveří je rám s hlavicemi svatých a autora
- Samostatné sochy 14 POSTAV SVĚTCŮ PRO KOSTEL OR SAN MICHELLE (Florencie)
- Např.: SV. MATOUŠ, SV. ŠTĚPÁN
- Ve stáří napsal svůj životopis - nejstarší dochovaný život umělce

Donatello 1386-1466

- Nejvýznamnější sochař rané renesance
- Vyučil se u Ghibertiho
- Studoval přírodu a antické sochy
- Údajně provedl i první pitvy (pod ochranou rodu Medici)

Dílo:

DAVID

- Jinošský
- Bronzový akt v životní velikosti od dob antiky

SV. JIŘÍ

- Ideální představa rytíře
- Pro kostel OR SAN MICHELLE

NÁHROBEK PAPEŽE JANA XXIII. (23.)

SOCHY PRO FLORENSKOU KAMPANILU

- Věž - zvonice
- HABAKUK

- JEREMIÁŠ
- ABRAHÁM

SOUSOŠÍ JUDITA A HOLOFERNES

- Zobrazení idey sebeobětování

SOUSOŠÍ MÁŘÍ MAGDALÉNA

ZPĚVÁCKÁ TRIBUNA

- Ve Florentském dómu

JEZDECKÝ POMNÍK V PADOVĚ KONDOTIÉR GATTAMELATTA

Andrea del Verrochio 1436-188

- Mnohostranný umělec vytvářel sochy i šperky
- Např.: navrhoval přilbice pro Medicejské

Dílo:

DAVID (kostel OR SAN MICHELLE Florencie)

KRISTUS A SV. TOMÁŠ (kostel OR SAN MICHELLE Florencie)

JEZDECKÝ PORTRÉT KONDOTIÉRA COLLEONIHO

- Jezdec má krutou tvář
- Jednou rukou ovládá koně, kůň má bohatě zdobený postroj a jezdec brnění

Luca della Robbia 1399-1482

- Pracoval s glazovanou keramikou
- Velmi oblíbený
- Zpočátku tvořil basreliéfy na nich bílé postavy s modrým pozadím
- Později přidal žlutou a zelenou
- Uměla to jen jeho rodina, která na tom zbohatla

Dílo:

MADONY

ZVĚSTOVÁNÍ

ZPĚVÁCKÁ TRIBUNA

- Ve Florentském dómu
- 10 keramických desek , na kterých jsou zpívající a tančící děti s hudebními nástroji

Jacopo della Quercia 1364/74-1438

Dílo:

VEŘEJNÁ KAŠNA

- Náměstí v Siéně

RELIÉFY STARÝ ZÁKON

- V kostele SAN PETRONIO v Bologni

Malířství

- Nově se ve velké míře používá OLEJOMALBA
- Ta umožňuje jak lazurní malbu (průhledné vrstvy) tak krycí malbu
- Maluje se na plátno
- V obrazech se stále více uplatňuje krajina, osamostatnila se až v 16.stol.

NOVÝ IDEÁL KRÁSY:

- Člověk tělesně i duševně rozvinutý
- Harmonická příroda
- Přirozený pohyb
- Akty
- Obraz je vnímán jako okno do světa
- Kompozice - zásadou je symetrie a kompoziční formou je rovnostranný trojúhelník
- Vzniká kult umění - počátek sběratelství, zakládají se první soukromé sbírky (soch, obrazů, grafik,...)

Masaccio (mazačo) 1401-1428

- Vlastní jméno Tomasso
- Zabit za neznámých okolností

Dílo:

1) Deskové obrazy

UKŘIŽOVÁNÍ

TRŮNÍCÍ MADONA

- Maloval temperami

2) Fresky

FRESKY V KAPLI BRANCACCIŮ (brankáčů)

- Součást Florentského kostela SANTA MARIA DEL CARMINE
- Zobrazují život Krista a sv. Petra
- Vytvořil nové pojetí lidské postavy a prostoru
- Těla modeluje světlem a stínem
- Zobrazuje lidi realisticky
- Výjev Vyhnání z ráje – první renesanční akt muže a ženy

Další malíři:

Fra Angelico

- Fra – farář
- Angelico – andílek
- Dominikán nazývaný podle svých maleb půvabných andělů
- Práce v klášteře SAN MARCO

Paolo Uccello

- Obrazy bitevních scén

Filippo Lippi

- Farář
- Maloval líbezné madony
- Jako první maloval obrazy kruhového formátu TONDO

Domenico Ghirlandaio

- Malíř, učitel Michelangela
- Fresky ze života Panny Marie (kostel SANTA NOVELA Florencie)

Sandro Botticelli 1415-1510

- Původně vyučený zlatník, který byl významnějším kreslířem než malířem
- Pro své práce čerpal náměty z tehdejší literatury a z antické mytologie
- Vytvořil nový idealizovaný typ ženy
 - ŠTÍHLÁ
 - ÚZKÝ OBLIČEJ A SMUTNÉ OČI, KTERÉ JSOU POSAZENÉ DALEKO OD SEBE
 - DLOUHÝ KRK
 - ČASTO NEPŘIROZENÝ POSTOJ
- Vysoce si ho vážili malíři v Secesi

Dílo:

KLADENÍ TŘÍ KRÁLŮ

- Podobizny členů rodiny Medicejských

ZROZENÍ VENUŠE

- Bohové větrů Zefýr a Chlóris ženou ke břehu lasturu s nahou Venuší
- Na břehu ji čeká Héra s pláštěm, aby zakryla její nahotu

PRIMAVERA (- JARO)

- Pomerančový háj
- Uprostřed stojí Venuše
- Nad ní vypouští šíp Amor na Merkura
- Tančí tam 3 Grácie
- Kráčí tam Flóra
- Zefír pronásleduje Chlóris

VENUŠE A MARZ

MADONA S MEDAILÍ

- Portrét neznámého šlechtice x zlatníka

Piero della Francesca 1416/17-1492

- Autor teoretického spisu o perspektivě
- Zaměřil se na problém barvy a světla v obraze
- Své postavy zasazuje do realistických krajin

Dílo:

LEGENDA O SV. KŘÍŽI

- Cyklus fresek v kostely SAN FRANCESCO (Arezzo)
- Poprvé je zde zobrazen noční výjev (postava světlem ozářeného služebníka na temném pozadí)

Obrazy:

KRISTŮV KŘEST

- Poprvé jsou stejně důležité postavy i krajina

BIČOVÁNÍ KRISTA

- Nové pojetí perspektivy – Kristus není v centru obrazu ale vlevo vzadu (pohled nám k němu dovede architektura)

PODOBIZNA URBINSKÉHO VÉVODY

- Vévoda je z profilu a má vyseknutý kořen nosu
- Párovým obrazem je portrét jeho manželky

Giovanni Bellini 1430-1516

- Patří do benátské školy
- Používá výrazné linie a studené barvy (malba temperami)
- Když začal používat olejové barvy, změnil styl tvorby
- Stal se dvorním benátským malířem a byl jím 30let
- Mezi jeho žáky patřil Giorgione a Tizian

Dílo:

TRŮNÍCÍ MADONA MEZI SVĚTCI

DÓŽE LOREDANO LOREDAN

- Starosta Benátek
- Významná osobnost tehdejší doby
- Má svěží pleť, která kontrastuje s chladnými barvami bohatě zdobeného oděvu

VENUŠE (TOALETA DÁMY)

- Kombinuje 3 základní prvky obrazu:
- INTERIÉR (stěna a lůžko)
- EXTERIÉR (průhled do krajiny)
- PORTRÉT (akt mladé ženy)

Andrea Mantegna 1431-1506

- Malíř silně ovlivněný antickou
- Často zpracovává mytologické témata
- Využívá iluzivní malbu, kterou nastudoval v Pompejích

Dílo:

FRESKY VE SVATEBNÍ MÍSTNOSTI V MANTOVĚ

- V paláci Ducali, náměty z každodenního života rodiny Gonzagu
- Zde využil iluzivní malbu (průhledy do dalších místností)

OBRAZ MRTVÝ KRISTUS

- Realistický zobrazení mrtvý Kristus, malíř využil velké perspektivní zkratky
- Šokoval tehdejší společnost
- Divák vidí rány na chodidlech a na rukách, propadlé břicho, mrtvolná pleť

SVATÝ ŠEBESTIÁN

- Zobrazuje krásný mužský akt prostřílený šípy jen pár kapek krve - světec
- Trosky klasických antických staveb